TRIBUNALENS DOM (åttonde avdelningen)

19 maj 2010 *

I mål T-21/05,

Chalkor AE Epexergasias Metallon, med säte i Aten (Grekland), företrädd av advokaterna I. Forrester, QC, A. Schulz och A. Komninos,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av P. Oliver och S. Noë, båda i egenskap av ombud,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående yrkande om ogiltigförklaring eller nedsättning av de böter som sökanden ålades genom kommissionens beslut K(2004) 2826 av den 3 september 2004 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör),

meddelar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen),

sammansatt av domarna E. Martins Ribeiro, S. Papasavvas och N. Wahl (referent),

justitiesekreterare: handläggaren C. Kantza,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 november 2008,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 Chalkor AE Epexergasias Metallon (nedan kallad Chalkor eller sökanden) är ett bolag bildat enligt grekisk rätt som är noterat på Atenbörsen (Grekland). Bolaget Viohalco SA innehar den absoluta majoriteten av sökandens aktier.

1. *Det administrativa förfarandet*

2 Europeiska gemenskapernas kommission genomförde i mars 2001, med anledning av uppgifter som inkommit från Mueller Industries Inc. (nedan kallat Mueller) i januari samma år, oanmälda inspektioner i lokalerna hos flera företag aktiva inom sektorn för kopparrör med stöd av artikel 14 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8).

3 Den 9 och den 10 april 2001 genomfördes kompletterande inspektioner i lokalerna hos KME Germany AG (tidigare KM Europa Metal AG) liksom hos Outokumpu Oyj och Luvata Oy (tidigare Outokumpu Copper Products Oy) (nedan tillsammans kallade Outokumpukoncernen). Den 9 april 2001 erbjöd sig Outokumpu att samarbeta med kommissionen enligt kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4) (nedan kallat 1996 års meddelande om samarbete). Erbjudandet gällde både industrirör och VVS-rör. Efter kompletterande kontroller delade kommissionen upp sin undersökning avseende kopparrör i tre olika förfaranden, närmare bestämt ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör), COMP/E-1/38.121 (Rördelar) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör).

4 Genom skrivelse av den 30 maj 2001 översände Outokumpukoncernen en PM till kommissionen med ett antal bilagor. Handlingarna innehöll en beskrivning av sektorn för kopparrör och avtalen om samverkan inom denna sektor.

5 Outokumpukoncernens erbjudande om samarbete kom att diskuteras med företrädare för företaget – på kommissionens initiativ och inom ramen för ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) – den 5 juni 2002. Företaget meddelade även att kommissionen fick ställa frågor till dem av företagets anställda som var inblandade i de avtal som avsågs i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

6 I ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) begärde kommissionen i juli 2002, med stöd av artikel 11 i förordning nr 17, upplysningar från Wieland-Werke AG (nedan kallat Wieland) och KME-koncernen (bestående av KME Germany, KME France SAS (tidigare Tréfimétaux SA) och KME Italy SpA (tidigare Europa Metalli SpA)) samt anmodade Outokumpukoncernen att inkomma med kompletterande upplysningar. Den 15 oktober 2002 efterkom KME-koncernen nämnda begäran. Svaret innehöll även en förklaring och en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på koncernen i ärende COMP/E 1/38.069 (VVS-kopparrör). Dessutom gav KME-koncernen kommissionen tillåtelse att använda alla upplysningar som koncernen tillhandahöll i ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) i undersökningen i samband med ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

7 Den 23 januari 2003 inkom Wieland med en förklaring innehållande en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på företaget i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

8 I ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) skickade kommissionen den 3 mars 2003 skrivelser med begäran om upplysningar till Bolidenkoncernen (som består av Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB (tidigare Boliden Fabrication AB) och Outokumpu Copper BCZ SA (tidigare Boliden Cuivre & Zinc SA)), HME Nederland BV (nedan kallat HME) och Chalkor och den 20 mars 2003 till IMI-koncernen (som består av IMI plc, IMI Kynoch Ltd och Yorkshire Copper Tube).

9 Den 9 april 2003 mötte företrädare för Chalkor företrädare för kommissionen och begärde då att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på Chalkor i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

10 Den 29 augusti 2003 utfärdade kommissionen i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) ett meddelande om invändningar riktat till de berörda bolagen. Efter det att dessa bolag hade fått tillgång till handlingarna i ärendet i elektronisk form och lämnat in skriftliga synpunkter deltog alla utom HME i ett förhör den 28 november 2003.

11 Den 16 december 2003 antog kommissionen beslut K(2003) 4820 slutlig om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.240 – Industrirör). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 28 april 2004 (EUT L 125, s. 50).

2. *Det angripna beslutet*

12 Den 3 september 2004 antog kommissionen beslut K(2004) 2826 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 –

VVS-kopparrör) (nedan kallat det angripna beslutet). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 13 juli 2006 (EUT L 192, s. 21).

13 Det angripna beslutet innehåller bland annat följande bestämmelser:

”*Artikel 1*

Följande företag har brutit mot artikel 81.1 i fördraget och – från och med den 1 januari 1994 – mot artikel 53.1 i EES-avtalet genom att, under angivna perioder, delta i en uppsättning avtal och samordnade förfaranden som innebar fastställande av priser och uppdelning av marknaden inom sektorn för VVS-kopparrör:

a) Boliden …, tillsammans med [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

b) [Outokumpu Copper Fabrication], tillsammans med Boliden … och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

c) [Outokumpu Copper BCZ], tillsammans med Boliden … och [Outokumpu Copper Fabrication], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

d) Austria Buntmetall AG

i) tillsammans med Buntmetall Amstetten [GmbH], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999 och,

ii) tillsammans med [Wieland] och Buntmetall Amstetten … från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

e) Buntmetall Amstetten …

i) tillsammans med Austria Buntmetall …, senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999, och

ii) tillsammans med [Wieland] och Austria Buntmetall …, från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

f) [Chalkor], senast från och med den 29 augusti 1998 till åtminstone början av september 1999.

g) [HME], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 22 mars 2001.

h) IMI …, tillsammans med IMI Kynoch … och Yorkshire Copper Tube …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

i) IMI Kynoch …, tillsammans med IMI … och Yorkshire Copper Tube […], från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

j) Yorkshire Copper Tube …, tillsammans med IMI … och IMI Kynoch …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

k) [KME Germany]

   i) ensamt ansvarigt, från och med den 3 juni 1988 till och med den 19 juni 1995, och

   ii) tillsammans med [KME France] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

l) [KME Italy]

   i) tillsammans med [KME France], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och

   ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME France], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

m) [KME France]

i) tillsammans med [KME Italy], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och

ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

…

s) Outokumpu …, tillsammans med [Luvata], från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

t) [Luvata], tillsammans med Outokumpu …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

u) [Wieland]

i) ensamt ansvarigt från och med den 29 september 1989 till och med den 8 juli 1999, och

ii) tillsammans med Austria Buntmetall … och Buntmetall Amstetten …, från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

Artikel 2

För överträdelserna enligt artikel 1 fastställs följande böter:

a) Boliden …, [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ] med solidariskt ansvar: 32,6 miljoner euro.

b) Austria Buntmetall … och Buntmetall Amstetten …, med solidariskt ansvar: 0,6695 miljon euro.

c) Austria Buntmetall …, Buntmetall Amstetten … och [Wieland] med solidariskt ansvar: 2,43 miljoner euro.

d) [Chalkor]: 9,16 miljoner euro.

e) [HME]: 4,49 miljoner euro.

f) IMI …, IMI Kynoch … och Yorkshire Copper Tube …, med solidariskt ansvar: 44,98 miljoner euro.

g) [KME Germany]: 17,96 miljoner euro.

h) [KME Germany], [KME France] och [KME Italy], med solidariskt ansvar: 32,75 miljoner euro.

i) [KME Italy] och [KME France] med solidariskt ansvar: 16,37 miljoner euro.

j) Outokumpu … och [Luvata] med solidariskt ansvar: 36,14 miljoner euro.

k) [Wieland], ensamt ansvarigt: 24,7416 miljoner euro.

…”

14 Kommissionen fann att företagen i fråga hade deltagit i en enda, fortlöpande, komplex och, såvitt gäller Bolidenkoncernen, KME-koncernen och Wieland, mångskiftande överträdelse (nedan kallad kartellen eller den aktuella överträdelsen). Kommissionen preciserade att den nationella samverkan inte i sig omfattades av det angripna beslutet (skälen 2 och 106 i det angripna beslutet).

Relevanta produkter och marknader

15 Den berörda sektorn – sektorn för tillverkning av kopparrör – omfattar två produktgrupper, nämligen dels industrirör, som i sin tur delas in i olika undergrupper beroende på slutanvändning (luftkonditionering och kylning, kopplingar, gasvärmare, filtertorkare och telekommunikationer), dels VVS-rör (även kallade sanitärrör, vattenrör eller installationsrör). VVS-rör används för vatten-, gas-, olje- och värmeinstallationer inom byggnadsindustrin (skäl 3 i det angripna beslutet).

16 Kommissionen ansåg att ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör) avsåg två olika överträdelser. Denna åsikt grundade sig främst på att ”den samverkan som hänförde sig till VVS-rör och den samverkan som avsåg industrirör [berörde] olika företag (och anställda) och var organiserade på olika sätt”. Dessutom ansåg kommissionen att sektorn för VVS-rör skilde sig från sektorn för industrirör i fråga om kunder och produkternas slutanvändning och tekniska egenskaper (skälen 4 och 5 i det angripna beslutet).

17 Kommissionen angav i det angripna beslutet att produktgruppen VVS-kopparrör kan delas upp i två ”undergrupper” av produkter: standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Kommissionen fann att ”standard VVS-kopparrör och plast[belagda] VVS-kopparrör inte nödvändigtvis är utbytbara och kan utgöra olika produktmarknader vid bedömning enligt kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning” (EGT C 372, 1997, s. 5). I det angripna beslutet utgick kommissionen emellertid från att dessa två undergrupper utgör ”en produktgrupp … eftersom den samverkan som avser båda undergrupperna i huvudsak berör samma företag (och anställda) och organiserades på liknande sätt” (skälen 13 och 459 i det angripna beslutet).

18 I det angripna beslutet påpekade kommissionen även att den relevanta geografiska marknaden var Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Värdet på EES-marknaden år 2000 för standard VVS-kopparrör beräknades till cirka 970,1 miljoner euro och värdet för plastbelagda VVS-kopparrör på samma marknad under samma år till cirka 180,9 miljoner euro. Det sammanlagda värdet för dessa båda marknader

beräknades följaktligen till 1 151 miljoner euro år 2000 inom EES (skälen 17 och 23 i det angripna beslutet).

Den aktuella överträdelsens olika delar

19 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen omfattade tre olika men sammanhängande former (skälen 458 och 459 i det angripna beslutet). Den första delen av kartellen, bestod i samverkan mellan SANCO-producenter. Den andra delen av den aktuella överträdelsen bestod i samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna. Den tredje delen av kartellen bestod i samverkan mellan en större grupp producenter av standard VVS-kopparrör och kallades den bredare europeiska samverkan.

Samverkan mellan SANCO-producenter

20 SANCO är såväl ett varumärke som beteckningen av en särskild teknisk process för framställning av korrosionshämmande VVS-kopparrör av hög kvalitet. Tekniken patenterades år 1980 av företaget Usines à cuivre et à zinc. Bolidenkoncernen var den ursprungliga innehavaren av patentet för framställningsprocessen fram till dess att patentet löpte ut år 2000 men var inte innehavare av varumärket SANCO i alla europeiska länder. Dess konkurrent KME-koncernen ansökte om och beviljades registrering av varumärket SANCO i sitt eget namn i flera europeiska länder. Därefter patenterade KME-koncernen ett visst antal förbättringar av det ursprungliga patentet och de två konkurrenterna beviljade varandra ömsesidigt licens för deras respektive

patent och varumärken. Sedan år 1981 beviljade KME-koncernen och Boliden-koncernen Wieland varumärkes- och patentlicens till Weiland (skälen 115–118 i det angripna beslutet).

21 I det angripna beslutet ansåg kommissionen att samverkan mellan SANCO-producenter sedan år 1988 omfattade betydligt mer än bara ett förhållande mellan licensgivare och licenstagare. Enligt kommissionen existerade sedan juni 1988 till mitten av år 1994 avtal om målpriser och rabattsatser samt avtal om uppdelning av försäljning och marknadsandelar mellan dessa producenter, det vill säga mellan KME-koncernen, Bolidenkoncernen och Wieland (nedan kallad SANCO-samverkan). Övervakning av genomförandet av dessa avtal grundade sig huvudsakligen på informationsutbyte mellan SANCO-producenterna angående deras produktions- och försäljningsvolymer (skälen 126–146 och 456 i det angripna beslutet).

Samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna

22 WICU och Cuprotherm är varumärken för plastbelagda VVS-kopparrör som är föremål för patent.

23 Varumärket WICU och de patent som hänför sig till detta tillhör KME-koncernen, som bland annat har beviljat Wieland en varumärkes- och patentlicens. Varumärket Cuprotherm och de patent som hänför sig till detta tillhör däremot Wieland, som har beviljat KME-koncernen en varumärkes- och patentlicens (skäl 121 i det angripna beslutet).

24 I det angripna beslutet ansåg kommissionen att samverkan mellan KME-koncernen och Wieland angående WICU- och Cuprotherm-rör omfattade betydligt mer än bara ett förhållande mellan licensgivare och licenstagare. KME-koncernen och Wieland upprätthöll konkurrensbegränsande kontakter i form av ett utbyte av känslig information och samordning av volymer och priser för plastbelagda VVS-kopparrör (nedan kallad WICU- och Cuprotherm-samverkan) (skäl 149 i det angripna beslutet).

Den bredare europeiska samverkan

25 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen parallellt med SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan omfattade en tredje del som bestod i samverkan mellan en större grupp producenter av standard VVS-kopparrör (skälen 102, 104, 105, 108–111, 147, 148, 461 och 462 i det angripna beslutet).

26 Antalet deltagare i denna större grupp uppgick ursprungligen till fem, nämligen KME-koncernen, Wieland, Outokumpukoncernen, IMI-koncernen och Mueller (nedan kallad gruppen bestående av fem). Till följd av tillkomsten av Chalkor, HME, Bolidenkoncernen och Buntmetallkoncernen (bestående av Austria Buntmetall och Buntmetall Amstetten) ökande antalet deltagare i gruppen till nio (nedan kallad gruppen bestående av nio) (skäl 216 i det angripna beslutet).

27 Enligt kommissionen försökte medlemmarna i gruppen bestående av fem och gruppen bestående av nio att stabilisera marknaden för standard VVS-kopparrör genom att grunda sig på marknadsandelarna under ett referensår för att fastställa ett mål för de framtida marknadsandelarna. Dessutom ansåg kommissionen i det angripna

beslutet att ovannämnda medlemmar hade kommit överens om att utbyta känslig information, fördela marknadsandelar, övervaka försäljningsvolymer, samt om en marknadsföringsmekanism och prissamordning som omfattade prislistor, användning av prislinjer och rabatter (skäl 192 i det angripna beslutet).

Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär

28 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen inleddes den 3 juni 1988 vad gäller KME-koncernen och Bolidenkoncernen, den 29 september 1989 vad gäller IMI-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland, den 21 oktober 1997 vad gäller Mueller och senast den 29 augusti 1998 vad gäller Chalkor, Buntmetallkoncernen och HME. Såsom slutdatum för överträdelsen valde kommissionen den 22 mars 2001, utom vad gäller Mueller och Chalkor, som enligt kommissionen drog sig ur kartellen den 8 januari 2001 respektive i september 1999 (skäl 597 i det angripna beslutet).

29 Såvitt avser den aktuella överträdelsens fortlöpande karaktär, påpekade kommissionen i det angripna beslutet – såvitt avser Bolidenkoncernen, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland – att även om kartellens verksamhet undergick lugnare perioder mellan 1990 och december 1992, liksom mellan juli 1994 och juli 1997, upphörde överträdelsen aldrig helt och hållet. Det var således fråga om en enda överträdelse som inte var preskriberad (skälen 466, 471, 476, 477 och 592 i det angripna beslutet).

30 Vad gäller HME, Buntmetallkoncernen och Chalkor framgår det av det angripna beslutet att kommissionen inte har kunnat visa att de deltagit i kartellen under perioden innan den 29 augusti 1998 (skälen 592 och 597 i det angripna beslutet).

Fastställande av bötesbeloppen

31 Med stöd av artikel 23.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) och artikel 15.2 i förordning nr 17 fastställde kommissionen i det angripna beslutet böter för Bolidenkoncernen, Buntmetallkoncernen, Chalkor, HME, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland (skäl 842 och artikel 2 i det angripna beslutet).

32 Kommissionen fastställde bötesbeloppen med hänsyn till den aktuella överträdelsens allvar och varaktighet. Dessa två kriterier föreskrivs uttryckligen i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 och i artikel 15.2 i förordning nr 17, vilken enligt det angripna beslutet var tillämplig vid tidpunkten för den aktuella överträdelsen (skälen 601–603 i det angripna beslutet).

33 Vid fastställandet av varje företags böter tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna), även om den inte systematiskt hänvisade till denna. I det angripna beslutet bedömde

kommissionen även om och i vilken utsträckning de berörda företagen uppfyllde kraven enligt 1996 års meddelande om samarbete.

Utgångsbelopp för böterna

— Överträdelsens allvar

34 Vid bedömningen av den aktuella överträdelsens allvar tog kommissionen hänsyn till överträdelsens art, dess faktiska inverkan på marknaden samt den berörda geografiska marknadens omfattning och storlek (skälen 605 och 678 i det angripna beslutet).

35 Kommissionen ansåg att förfaranden i form av marknadsuppdelning och fastställande av priser, som de aktuella, till sin natur utgör en mycket allvarlig överträdelse och att den geografiska marknad som berördes av kartellen motsvarade EES. Kommissionen tog även hänsyn till att marknaden för VVS-kopparrör utgjorde en viktig industrisektor med ett beräknat marknadsvärde i EES på 1 151 miljoner euro år 2000, som var överträdelsens sista hela år (skälen 606 och 674–678 i det angripna beslutet).

36 Vad gäller överträdelsens faktiska inverkan på marknaden fann kommissionen att det förelåg tillräckliga bevis för att kartellen generellt hade påverkat den berörda

marknaden, särskilt priserna, även om det var omöjligt att kvantifiera dem exakt (skälen 670 och 673 i det angripna beslutet). Kommissionen byggde detta konstaterande på flera indicier. För det första grundade den sin åsikt på genomförandet av kartellen med hänvisning till att deltagarna informerade varandra om försäljningsvolymer och prisnivåer (skälen 629 och 630 i det angripna beslutet).

37 För det andra tog kommissionen hänsyn till den omständigheten att medlemmarna i kartellen stod för en stor del av EES-marknaden, närmare bestämt 84,6 procent (skäl 635 i det angripna beslutet).

38 För det tredje grundade sig kommissionens slutsats på tabeller, PM och anteckningar som kartellens medlemmar upprättade i samband med sina möten. Dessa handlingar visar enligt kommissionen att priserna ökade under vissa perioder av kartellens verksamhet och att kartellens medlemmar fick ökade intäkter under dessa perioder jämfört med föregående perioder. Somliga av dessa handlingar visar enligt kommissionen att de personer som var delaktiga i kartellen bedömde att kartellen hade gjort det möjligt för de berörda företagen att uppnå sina prismål. Kommissionen byggde sina slutsatser även på de redogörelser som lämnats av X (en före detta direktör för ett av företagen i Bolidenkoncernen), Wieland, Bolidenkoncernen och Mueller inom ramen för deras respektive samarbete (skälen 637–654 i det angripna beslutet).

39 Kommissionen konstaterade slutligen att kartelldeltagarnas marknadsandelar var relativt stabila under hela kartellperioden, även om kunderna ibland växlade mellan deltagarna (skäl 671 i det angripna beslutet).

40 Kommissionen drog härav slutsatsen att de berörda företagen hade begått en mycket allvarlig överträdelse (skäl 680 i det angripna beslutet).

— Differentierad behandling

41 Kommissionen identifierade i det angripna beslutet fyra kategorier som den ansåg representativa för de aktuella företagens relativa betydelse i den aktuella överträdelsen. Utgångspunkt för kommissionens uppdelning av kartellmedlemmarna i flera kategorier var kartelldeltagarnas marknadsandelar med avseende på försäljning av de berörda produkterna i EES under år 2000. KME-koncernen ansågs som en följd härav utgöra den största aktören på den berörda marknaden och hänfördes till den första kategorin. Wielandkoncernen (bestående av Wieland och Buntmetallkoncernen, som Wieland övertog kontrollen av i juli 1999), IMI-koncernen och Outokumpukoncernen ansågs vara medelstora aktörer på denna marknad och placerades i den andra kategorin. Bolidenkoncernen placerades i den tredje kategorin och HME och Chalkor i den fjärde (skälen 681–692 i det angripna beslutet).

42 Marknadsandelarna fastställdes utifrån varje deltagares omsättning från försäljningen av VVS-kopparrör på den samlade marknaden för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Marknadsandelarna för de företag som inte sålde WICU- och Cuprotherm-rör beräknades därför genom att deras omsättning från standard VVS-kopparrör dividerades med den samlade marknadsstorleken för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 683 och 692 i det angripna beslutet).

43 Kommissionen fastställde utgångsbeloppet[*] för böterna till 70 miljoner euro för KME-koncernen, 23,8 miljoner euro för Wieland, IMI- och Outokumpukoncernen, 16,1 miljoner euro för Bolidenkoncernen samt till 9,8 miljoner euro för Chalkor och för HME (skäl 693 i det angripna beslutet). [* I den svenska språkversionen av det angripna beslutet används i detta sammanhang begreppet grundbelopp. I enlighet med terminologin i riktlinjerna används här emellertid begreppet utgångsbelopp. Övers. anm.].

44 Med hänsyn till att Wieland och Buntmetallkoncernen utgjorde ett enda företag efter juli 1999 och att KME France och KME Italy till och med juni 1995 tillsammans utgjorde ett enda företag som var skilt från KME Germany, fastställdes deras respektive utgångsbelopp enligt följande: 35 miljoner euro för KME-koncernen (för vilket KME Germany, KME France och KME Italy var solidariskt ansvariga), 17,5 miljoner euro för KME Germany, 17,5 miljoner euro för KME Italy och KME France solidariskt, 3,25 miljoner euro för Wielandkoncernen, 19,52 miljoner euro för Wieland och 1,03 miljon euro för Buntmetallkoncernen (skälen 694–696 i det angripna beslutet).

45 För att säkerställa böternas avskräckande effekt höjde kommissionen utgångsbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 50 procent, vilket medförde en höjning till 35,7 miljoner euro. Kommissionen bedömde nämligen att koncernens totala omsättning på över 5 miljarder euro visade att en sådan höjning var motiverad med hänsyn till koncernens storlek och ekonomiska styrka (skäl 703 i det angripna beslutet).

Böternas grundbelopp

46 Det framgår av det angripna beslutet att kommissionen höjde böternas utgångsbelopp med 10 procent per helt överträdelseår och med 5 procent för varje ytterligare

period omfattande minst sex månader men understigande ett år. Kommissionen kom på så sätt till följande slutsatser:

— IMI-koncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp om 23,8 miljoner euro skulle därför höjas med 110 procent.

— Outokumpukoncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp, som hade fastställts till 35,7 miljoner euro efter ökningen i avskräckande syfte, skulle därför höjas med 110 procent.

— Bolidenkoncernen hade deltagit i kartellen under tolv år och nio månader. Böternas utgångsbelopp om 16,1 miljoner euro skulle därför höjas med 125 procent.

— Chalkor hade deltagit i kartellen under tolv månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 10 procent.

— HME hade deltagit i kartellen under två år och sex månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 25 procent.

— KME-koncernen hade deltagit i kartellen under fem år och sju månader, varför böternas utgångsbelopp om 35 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.

— KME Germany hade deltagit i kartellen under sju år och två månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 70 procent.

— KME France och KME Italy hade deltagit i kartellen under fem år och tio månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.

— Wieland ansågs ensamt ansvarigt för en period av nio år och nio månader och ansvarigt tillsammans med Buntmetallkoncernen för ytterligare en period av ett år och åtta månader. Kommissionen höjde därför böternas utgångsbelopp om 19,52 miljoner euro, för vilket Wieland är ensamt ansvarigt, med 95 procent, och utgångsbeloppet för böterna om 3,25 miljoner euro, för vilket Wieland och Buntmetallkoncernen är solidariskt ansvariga, med 15 procent (skälen 706–714 i det angripna beslutet).

47 Grundbeloppen för de böter som de berörda företagen har ålagts fastställdes således enligt följande:

— KME-koncernen: 54,25 miljoner euro.

— KME Germany: 29,75 miljoner euro.

— KME France och KME Italy (solidariskt): 27,13 miljoner euro.

— Buntmetallkoncernen: 1,03 miljon euro.

— Wielandkoncernen: 3,74 miljoner euro.

— Wieland: 38,06 miljoner euro.

— IMI-koncernen: 49,98 miljoner euro.

— Outokumpukoncernen: 74,97 miljoner euro.

— Chalkor: 10,78 miljoner euro.

— HME: 12,25 miljoner euro.

— Bolidenkoncernen: 36,225 miljoner euro (skäl 719 i det angripna beslutet).

Försvårande och förmildrande omständigheter

48 Grundbeloppet för Outokumpukoncernens böter höjdes med 50 procent på grund av att koncernen hade gjort sig skyldig till en upprepad överträdelse. Koncernen omfattades nämligen av kommissionens beslut 90/417/EKSG av den 18 juli 1990,

angående ett förfarande enligt artikel 65 [KS] om avtal och samordnade förfaranden mellan europeiska producenter av kallvalsade platta produkter av rostfritt stål (EGT L 220, s. 28) (skälen 720–726 i det angripna beslutet).

49 Vad gäller förmildrande omständigheter tog kommissionen hänsyn till att KME- och Outokumpukoncernen inom ramen för samarbetet med kommissionen hade tillhandahållit information som inte omfattas av 1996 års meddelande om samarbete.

50 Kommissionen satte därför ned grundbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 40,17 miljoner euro. Nedsättningen motsvarade det bötesbelopp som koncernen skulle ha ålagts för överträdelseperioden september 1989–juli 1997, vilken kommissionen kunde fastställa tack vare den information som koncernen hade tillhandahållit (skälen 758 och 759 i det angripna beslutet).

51 Vad gäller KME-koncernen sattes böternas grundbelopp ned med 7,93 miljoner euro till följd av dess samarbete, som hade gjort det möjligt för kommissionen att fastställa att den aktuella överträdelsen även omfattade plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 760 och 761 i det angripna beslutet).

Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete

52 Med stöd av punkt D i 1996 års meddelande om samarbete satte kommissionen ned Outokumpukoncernens böter med 50 procent, Wielandkoncernens böter med

35 procent, Chalkors böter med 15 procent, Bolidenkoncernens och IMI-koncernens böter med 10 procent och KME-koncernens böter med 35 procent. HME fick ingen nedsättning i enlighet med detta meddelande (skäl 815 i det angripna beslutet).

De slutliga bötesbeloppen

53 I enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 fastställde kommissionen de slutliga bötesbeloppen för de företag som omfattas av det angripna beslutet enligt följande:

— Bolidenkoncernen: 32,6 miljoner euro.

— Buntmetallkoncernen: 0,6695 miljon euro.

— Chalkor: 9,16 miljoner euro.

— HME: 4,49 miljoner euro.

— IMI-koncernen: 44,98 miljoner euro.

— KME-koncernen: 32,75 miljoner euro.

— KME Germany: 17,96 miljoner euro.

— KME France och KME Italy (solidariskt): 16,37 miljoner euro.

— Outokumpukoncernen: 36,14 miljoner euro.

— Wielandkoncernen: 2,43 miljoner euro.

— Wieland: 24,7416 miljoner euro (skäl 842 i det angripna beslutet).

Förfarandet och parternas yrkanden

54 Sökanden väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 21 januari 2005.

55 Till följd av att förstainstansrättens avdelningar hade fått en ny sammansättning förordnades referenten att tjänstgöra på åttonde avdelningen och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.

56 Sökanden har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara artikel 1 f och artikel 2 d i det angripna beslutet i den mån det anges att sökanden ska åläggas böter,

— i andra hand, sätta ned de böter som sökanden har ålagts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

57 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

58 Sökanden har åberopat sex grunder till stöd för sin talan, nämligen underlåtenhet att beakta att sökanden varit tvungen att delta i kartellen, felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för böterna, felaktig höjning av utgångsbeloppet för böterna till följd av varaktigheten, underlåtenhet att beakta förmildrande omständigheter, felaktig tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete och det oproportionerliga bötesbeloppet.

59 Innan tribunalen prövar de grunder som sökanden har anfört ska det erinras om att det framgår av skälen 601 och 842 i det angripna beslutet att kommissionen ålade böterna med stöd av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Vid beräkningen av bötesbeloppet tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna och i 1996 års meddelande om samarbete (se punkt 33 ovan).

60 Även om riktlinjerna inte kan betraktas som rättsregler, utgör de likväl vägledande förhållningsregler för den praxis som ska följas och från vilka kommissionen, i ett enskilt fall, inte kan avvika utan att ange skäl som är förenliga med likabehandlingsprincipen (se domstolens dom av den 18 maj 2006 i mål C-397/03 P, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2006, s. I-4429, punkt 91 och där angiven rättspraxis).

61 Det ankommer följaktligen på tribunalen att, vid kontrollen av att de böter som den berörde har ålagts genom det angripna beslutet är rättsenliga, pröva huruvida kommissionen har använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med den metod som har angetts i riktlinjerna och, om rätten skulle konstatera att kommissionen har avvikit från denna metod, pröva huruvida avvikelsen är befogad och tillräckligt motiverad. Domstolen har i detta avseende bekräftat att själva principen i riktlinjerna är giltig, liksom den metod som anges däri (domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkterna 252–255, 266, 267, 312 och 313).

62 Den begränsning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen själv har infört, genom att anta riktlinjerna, är nämligen inte oförenlig med det förhållandet att institutionen alltjämt har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning. Riktlinjerna präglas i flera avseenden av flexibilitet, som gör det möjligt för kommissionen att utöva sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med bestämmelserna i förordning nr 17, såsom de har tolkats av domstolen (domen i de ovan i punkt 61 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 267).

63 Inom de områden där kommissionen alltjämt har ett utrymme för skönsmässig bedömning, exempelvis i fråga om i vilken mån beloppet ska höjas med hänsyn till hur länge överträdelsen har pågått, är prövningen av bedömningarnas rättsenlighet således begränsad till en prövning av att det inte har förekommit någon uppenbart oriktig bedömning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 18 juli 2005 i mål T 241/01, Scandinavian Airlines System mot kommissionen, REG 2005, s. II-2917, punkterna 64 och 79).

64 Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning och dess egen begränsning av detta utgör i princip inte heller något hinder för att unionsdomstolen utövar sin obegränsade behörighet (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-2501, punkt 538). Unionsdomstolen får således upphäva, sätta ned eller höja det bötesbelopp som företagen har ålagts av kommissionen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 februari 2007 i mål C-3/06 P, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2007, s. I-1331, punkterna 60–62, förstainstansrättens dom av den 21 oktober 2003 i mål T-368/00, General Motors Nederland och Opel Nederland mot kommissionen, REG 2003, s. II-4491, punkt 181).

1. *Grunden avseende underlåtenheten att beakta att sökanden varit tvungen att delta i kartellen*

Parternas argument

65 Sökanden har huvudsakligen gjort gällande att den deltagit i kartellen av fruktan för att utsättas för repressalier av medlemmar i gruppen bestående av fem, nämligen de viktigaste aktörerna på den relevanta marknaden. Sökanden var offer för – varken upphovsman till eller den dominerande medlemmen i – kartellen. Sökanden ska därför, trots den åsidosatt artikel 81 EG, inte åläggas böter eller åläggas endast nedsatta – symboliska – böter.

66 Sökanden har i detta sammanhang hänvisat till flera tidigare beslut från kommissionen i vilka företag som utsatts för sådana tvingande åtgärder som fått dem att delta eller fortsätta att delta i en konkurrensbegränsande samverkan inte ålagts böter eller enbart ålagts mycket låga böter.

67 Till stöd för sitt argument att den utsatts för påtryckningar har sökanden anfört att den, eftersom den är ett litet och relativt nytt företag på de västeuropeiska marknaderna, då och då var tvungen att delta i industrimöten för att lagligen inhämta upplysningar om marknaden för VVS-rör. När den beslutade att delta i mötet som ägde rum den 28 augusti 1998, till vilket kommissionen har hänvisat i det angripna beslutet, var den därför övertygad om att den erbjudits att delta för att diskutera det europeiska direktivet avseende dricksvatten och var överraskad av mötets hemliga karaktär. Under detta möte utsattes sökanden nämligen för tvingande påtryckningar som fick den att på ett passivt och underordnat sätt delta i sex senare möten.

68 Vid dessa möten föreslog marknadsledarna i vart och ett av de fem berörda länderna, Tyskland, Förenade kungariket, Frankrike, Spanien och Nederländerna, målsättningar vad gäller pris och rabatter för följande månader. Sökanden ändrade emellertid inte sin pris- eller försäljningspolitik på de fem västerländska marknaderna och dess export till dessa länder fortsatte till och med att öka.

69 Sökanden har vidare hänvisat till olika dokument i kommissionens handlingar i ärendet som bland annat härrör från KME-koncernen och Wieland. Sökanden har gjort gällande att dessa dokument, med hänsyn till det konspiratoriska sammanhang i vilket handlingarna har avfattats, för det första bekräftar att gruppen bestående av fem avsåg att skrämma upp de företag som vägrade att ge efter för deras krav och för det

andra att de hot som framställts mot sökanden under mötet den 28 augusti 1998 hade planerats i förväg och att sökanden hade skäl att utgå från att hoten var trovärdiga.

70 Kommissionen har yrkat att talan ska ogillas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

71 Sökandens hänvisning till kommissionens tidigare beslut ska underkännas, eftersom kommissionens tidigare beslutspraxis inte utgör en rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet (förstainstansrättens dom av den 30 september 2003 i mål T-203/01, Michelin mot kommissionen, REG 2003, s. II-4071, punkt 292).

72 Dessutom framgår det av rättspraxis att påtryckningar som utövas av företag och som syftar till att få andra företag att delta i överträdelser av konkurrensrätten – oberoende av hur hårda de är – varken befriar det berörda företaget från ansvar för den överträdelse som det gjort sig skyldigt till, medför att samverkans allvar ska bedömas annorlunda eller kan utgöra en förmildrande omständighet vid fastställandet av bötesbeloppet. Det berörda företaget hade nämligen kunnat anmäla eventuella påtryckningar som det utsatts för till behöriga myndigheter och framföra ett klagomål till dessa (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 61 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 369 och 370, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-17/99, KE KELIT mot kommissionen, REG 2002, s. II-1647, punkt 50, och av den 29 november 2005 i mål T-62/02, Union Pigments mot kommissionen, REG 2005, s. II-5057, punkt 63).

73 Talan kan således inte bifallas såvitt avser denna grund.

2. *Grunden avseende felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för böterna*

74 Genom denna grund har sökanden gjort gällande att kommissionen vid fastställandet av utgångsbeloppet för de böter som sökanden ålagts har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning, eftersom den underlåtit att beakta att sökanden enbart deltagit i den tredje delen i kartellen och den omständigheten att den geografiska omfattningen av den samordning, i vilken sökanden deltagit, var begränsad till fem länder.

Sökandens begränsade deltagande i kartellen

Parternas argument

75 Sökanden har gjort gällande att den åtgärd genom vilken kommissionen behandlade deltagarna i kartellen olika beroende på deras marknadsandelar är otillräcklig och utgör ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen, eftersom skillnaden mellan deltagarnas marknadsandelar inte återspeglar sökandens begränsade deltagande i kartellen.

76 Det är enligt sökanden ostridigt att den överträdelse för vilken sökanden hållits ansvarig enbart består av dess deltagande, inom ramen för den tredje delen i kartellen, i den rättstridiga samverkan mellan gruppen bestående av nio mellan augusti 1998 och april 1999 inom den bredare europeiska samverkan.

77 Sökanden har gjort gällande att samarbetet inom SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan samt samarbetet mellan medlemmarna i gruppen bestående av fem var intensivare än samarbeten mellan medlemmarna i gruppen bestående av nio.

78 Sökanden har även åberopat att kommissionen i skäl 690 i det angripna beslutet felaktigt har fastställt att sökandens deltagande i kartellen hade gjort kartellverksamheten effektivare. Sökanden har i detta avseende anfört att den aldrig riktat sig efter de kvoter som föreslagits inom ramen för den bredare europeiska samverkan och att dess försäljning till de marknader som omfattades av kartellen tvärtom ökade under den period då sökanden deltog.

79 Sökanden har gjort gällande att utgångsbeloppet för de böter som den ålagts ska sättas ned för att beakta skillnaden vad gäller karaktären, graden och kvaliteten av dess inverkan på kartellen i förhållande till andra deltagare.

80 Kommissionen har gjort gällande att det framgår av det angripna beslutet att kommissionen har fastställt en enda överträdelse som består av tre delar.

81 Den har anfört att den, för att fastställa utgångsbeloppet för böterna, inte var skyldig att göra en skillnad mellan vare sig sökanden och de företag som deltagit i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan, eller mellan medlemmarna i gruppen bestående av fem och medlemmarna i gruppen bestående av nio.

82 För det första skiljer sig inte sökandens aktiva deltagande i kartellen från den 28 augusti 1998 till början av september 1999 kvalitativt eller kvantitativt från de andra kartelldeltagarnas aktiva deltagande. Den omständigheten att vissa företag

deltagit i kartellen längre än andra medför inte att allvaret av den överträdelse som de gjort sig skyldiga till ska bedömas annorlunda. Ett längre deltagande återspeglas i en höjning av bötesbeloppet med hänsyn till överträdelsens varaktighet.

83 För det andra kan den del av företagets omsättning som härrör från de varor som är föremål för överträdelsen – vid bedömningen av den faktiska påverkan av varje företags överträdelse – enligt fast rättspraxis ge en god anvisning om en överträdelses omfattning på den berörda marknaden.

84 Indelningen i olika kategorier på grundval av omsättningen för de produkter som ett konkurrensbegränsande beteende avser leder nödvändigtvis till utgångsbelopp för böter av ungefär samma storlek per procentuell marknadsandel. Detta medför att utgångsbeloppet för böter som ålagts ett företag som har en betydande andel av marknaden ska fastställas till ett högre belopp än för ett företag som har en mindre andel av marknaden. Av det skälet har utgångsbeloppet för de böter som ålagts KME-koncernen fastställts till 70 miljoner euro medan utgångsbeloppet för de böter som ålagts Chalkor enbart fastställts till 9,8 miljoner euro. Detta tillvägagångssätt utgör inte ett uppenbart åsidosättande av likabehandlingsprincipen.

85 För det tredje strider det mot rättspraxis att ålägga ett företag som deltagit i två eller tre delar i en kartell strängare påföljder än ett företag som har samma marknadsandel men som enbart deltagit i en enda del i kartellen (domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825; svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, punkt 121, och av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen, REG 1998, s. I-8417, punkt 91, förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen, REG 1999, s. II-629, punkt 643, och av den 9 juli 2003 i mål T-220/00, Cheil Jedang mot kommissionen, REG 2003, s. II-2473, punkt 91).

86 För det fjärde finns det ingen bevisning för att SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan innefattade ett samarbete som var närmare än samarbetet inom den bredare europeiska samverkan. Det finns således ingen anledning att anse att de två första delarna i kartellen utgör allvarligare överträdelser av konkurrensreglerna än den tredje delen.

87 För det femte fanns det ingen anledning att, inom den bredare euroepiska samverkan, skilja mellan medlemmarna i gruppen bestående av fem och de andra fyra producenterna, nämligen Bolidenkoncernen, HME, Buntmetallkoncernen och Chalkor, eftersom dessa fyra producenters deltagande var viktigt för kartellens verksamhet. De – liksom de andra deltagarna – drog nytta av kartellens verksamhet under perioden mellan år 1998 och 2001.

88 Kommissionen har för det sjätte anfört att Chalkor har bidragit till en effektivare kartellverksamhet. Enbart den omständigheten att medlemmarna i gruppen bestående av fem erbjudit Chalkor och tre andra företag att ansluta sig till dem visar att dessa företag var viktiga för kartellens effektivitet. Kommissionen har gjort gällande att den omständigheten att Chalkors försäljning ökade under dess deltagande i kartellen inte visar att dess deltagande i kartellmöten inte förstärkte den rättsstridiga samverkan. Försäljningsökningen kan förklaras med en säsongeffekt eller med att Chalkor efter en viss tid hade färre betänkligheter inför att bedra de andra kartelldeltagarna.

89 Kommissionen har för det sjunde gjort gällande att, även om den hade fastställt samarbetet hade varit intensivare mellan vissa av det angripna beslutets mottagare, så hade detta fastställande snarare lett till åläggande av ett högre bötesbelopp för dessa företag än lägre böter för andra mottagare. För det fall att tribunalen skulle godkänna Chalkors argument i detta avseende ska den, med utövande av sin obegränsade behörighet, höja det bötesbelopp som ålagts SANCO-producenterna, nämligen

KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen snarare än att sänka det bötesbelopp som ålagts Chalkor.

Tribunalens bedömning

90 Det ska inledningsvis hänvisas till de principer som utvecklats i rättspraxis med avseende på det individuella ansvar som en överträdelse av artikel 81.1 EG, såsom en kartell medför.

91 Vad för det första gäller ansvaret för överträdelsen som sådan framgår det av rättspraxis att den omständigheten att ett företag inte direkt deltagit i samtliga åtgärder som ligger till grund för en övergripande kartell medför att företaget enbart kan hållas ansvarigt för en överträdelse av artikel 81.1 EG om det har fastställts att företaget nödvändigtvis borde ha känt till, å ena sidan, att det hemliga samarbetet var en del av en övergripande plan och, å andra sidan, att denna plan omfattade samtliga åtgärder som utgör grunden för kartellen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 87, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-295/94, Buchmann mot kommissionen, REG 1998, s. II-813, punkt 121, och av den 8 juli 2008 i mål T-99/04, AC-Treuhand mot kommissionen, REG 2008, s. II-1501, punkterna 130 och 131).

92 Kommissionen ska, efter det att den styrkt förekomsten av en kartell och fastställt dess deltagare, i syfte att ålägga böter pröva hur allvarligt varje företags deltagande är, relativt sett. Detta framgår såväl av rättspraxis (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 91 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkterna 90 och 150, och domen i det ovan i punkt 61 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 145, och domen i det ovan i punkt 91 nämnda målet AC-Treuhand mot kommissionen, punkt 133) som av riktlinjerna, i vilka det föreskrivs en differentierad behandling vad gäller utgångsbeloppet (särskilt utgångsbelopp) och att försvårande och förmildrande omständigheter ska beaktas, vilket

medger att böternas storlek kan anpassas – bland annat med hänsyn till huruvida de berörda företagen varit aktiva eller passiva vid genomförandet av överträdelsen.

93 Ett företag kan emellertid aldrig åläggas böter vars storlek beräknas med hänsyn till ett deltagande i en samverkan som det inte hållits ansvarigt för (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T 28/99, Sigma Tecnologie mot kommissionen, REG 2002, s. II 1845, punkterna 79–82).

94 Sökandens invändning att kommissionen inte har beaktat dess begränsade deltagande i kartellen ska prövas mot bakgrund av ovannämnda principer.

95 Invändningen att sökanden inte deltagit i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan ska prövas först.

96 Det är utrett att sökanden enbart har deltagit i den bredare europeiska samverkan och att den hållits ansvarig enbart för sitt deltagande i denna del av kartellen (skäl 461 i det angripna beslutet). Kommissionen har emellertid inte undersökt frågan huruvida en kartelldeltagare som deltar i en enda del i kartellen gör sig skyldig till en överträdelse som är mindre allvarlig, i den mening som avses i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, än en kartelldeltagare som inom ramen för samma kartell deltar i alla delar i denna kartell. Denna fråga var än viktigare i förevarande mål, eftersom sökanden inte hållits ansvarig för de båda andra delarna i kartellen, nämligen SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan.

97 Kommissionen har i skäl 689 i det angripna beslutet fastställt att det inte fanns något skäl att behandla kartelldeltagare som enbart deltagit i den bredare europeiska samverkan och kartelldeltagare som även deltagit i SANCO-samverkan olika, eftersom samarbetet inom SANCO-samverkan inte var betydligt närmare än inom den bredare europeiska samverkan.

98 Tribunalen finner att kommissionens argumentation är felaktig, eftersom en jämförelse mellan intensiteten av olika delar i kartellen hade kunnat vara relevant om sökanden hade deltagit i flera delar i kartellen, vilket dock inte är fallet här.

99 Ett företag som fastställts vara ansvarigt med avseende på flera delar i en kartell bidrar nämligen i större omfattning till kartellens verksamhet och allvar än en kartelldeltagare som enbart deltar i en enda del i denna kartell. Det första företaget gör sig således skyldigt till en allvarligare överträdelse än det andra.

100 Kommissionen är, enligt principen att straff ska vara individuella och ansvar personligt – vid prövningen av hur allvarligt varje kartelldeltagares deltagande i kartellen är relativt sett – skyldig att beakta den omständigheten att vissa kartelldeltagare i förekommande fall inte hållits ansvariga i den mening som avses i domen i det ovan i punkt 91 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 87, för samtliga delar i kartellen.

101 Vid tillämpningen av riktlinjerna ska denna bedömning nödvändigtvis göras i det skede då det särskilda utgångsbeloppet ska fastställas, eftersom beaktandet av förmildrande omständigheter enbart medger att böternas grundbelopp kan anpassas med hänsyn till det sätt på vilket deltagaren genomför kartellen. En kartelldeltagare som inte hållits ansvarig för vissa delar i kartellen kan emellertid inte ha haft någon

som helst roll vid genomförandet av nämnda delar. Åsidosättandet av konkurrensbestämmelserna är, på grund av den begränsade omfattningen av den överträdelse som denna kartelldeltagare klandrats för, mindre allvarligt än det åsidosättande som kartelldeltagare som deltagit i samtliga delar i överträdelsen har gjort sig skyldiga till.

102 Kommissionens argument att alla medlemmar i den bredare europeiska samverkan dragit fördel av den konkurrensbegränsning som inrättats genom SANCO-producenterna kan inte godtas, eftersom kommissionen inte har hållit sökanden ansvarig för den del i överträdelsen som avser SANCO-samverkan. Tribunalen konstaterar dessutom att alla leverantörer på den relevanta marknaden – och inte enbart de företag som är medlemmar i nämnda kartell – kan dra fördel av de konkurrensrättsliga inverkningarna av en kartell på priserna.

103 Vad gäller de domar som angetts ovan i punkt 85, till vilka kommissionen har hänvisat i sin duplik, är det tillräckligt att påpeka att de inte avser frågan huruvida en kartelldeltagare som enbart hållits ansvarig för en del i en kartell gjort sig skyldig till en mindre allvarlig överträdelse än en kartelldeltagare som inom ramen för samma kartell hållits ansvarig för alla delar i denna kartell.

104 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen har åsidosatt principen om likabehandling när den vid fastställandet av bötesbeloppet underlät att beakta den omständigheten att sökanden, till skillnad från KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen, enbart hade deltagit i en del i kartellen och genom att kommissionen således behandlade olika situationer lika utan att det inte fanns sakliga skäl för en sådan behandling.

105 Vad gäller de slutsatser som kan dras av detta konstaterande har kommissionen med avseende på SANCO-samverkan föreslagit att tribunalen ska höja det bötesbelopp som har ålagts SANCO-producenterna i stället för att sätta ned de böter som

sökanden har ålagts. Tribunalen finner emellertid, med utövande av sin obegränsade behörighet, dels att det utgångsbelopp för böterna som kommissionen fastställde var lämpligt i förhållande till överträdelsens allvar med beaktande av kartellens samtliga tre delar, dels att utgångsbeloppen för de böter som ålades Chalkor ska sättas ned – med hänsyn till att kommissionen enbart höll den ansvarig för dess deltagande i den tredje delen i kartellen.

106 Dessutom ska de kommissionen argument, vilka återges i punkterna 83 och 84, underkännas i den mån som de kan tolkas så, att dent görs gällande att den omständigheten att sökanden inte har deltagit i SANCO-samverkan i tillräcklig mån återspeglats i det särskilda utgångsbelopp för böter som den ålagts. Detta argument grundar sig på antagandet att den marknadsandel som Chalkor, som inte sålde SANCO-rör, har beräknades på grundval av den sammanlagda omsättningen för alla producenter av standard VVS-kopparrör, inklusive omsättningen som härrör från försäljningen av SANCO-rör.

107 SANCO-samverkan och den bredare europeiska samverkan avsåg emellertid samma relevanta marknad, nämligen marknaden för standard VVS-kopparrör. Kommissionen hade följaktligen även i avsaknad av SANCO-samverkan varit tvungen att beakta den omsättning som försäljning av SANCO-rör ger upphov till för att fastställa sökandens marknadsandel på den relevanta marknaden.

108 När det gäller WICU- och Cuprotherm-samverkan är situationen däremot annorlunda. Denna samverkan avsåg produkter som inte var utbytbara med standard VVS-kopparrör. Det framgår av skäl 459 i det angripna beslutet att standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör utgör olika produktmarknader.

109 Genom att marknadsandelen för sökanden, som var aktiv på marknaden för standard VVS-kopparrör, beräknades med hänsyn till omsättningen på marknaden för standard VVS-kopparrör och omsättningen på marknaden för plastbelagda VVS-kopparrör fastställdes en mindre marknadsandel för sökanden. Därmed fastställdes ett lägre särskilt utgångsbelopp än det som hade fastställts om dess marknadsandel enbart hade beräknats med hänsyn till omsättningen på den marknad på vilken den faktiskt deltagit i kartellen.

110 Vidare kan följande konstateras med avseende på frågan huruvida den omständigheten att samarbetet inom gruppen bestående av fem var intensivare än det inom gruppen bestående av nio innebär att en differentierad behandling är rättfärdigad vad gäller bötesbeloppets storlek.

111 Gruppen bestående av fem och gruppen bestående av nio var båda aktiva inom den tredje delen i kartellen, för vilken sökanden hållits ansvarig. Kommissionen fastställde i skäl 690 i det angripna beslutet att det var på grund av dess storlek som sökanden inte var medlem i gruppen bestående av fem. Sökanden har inte bestritt detta fastställande.

112 Kommissionen kan därför inte klandras för att ha fastställt att allvaret av sökandens delaktighet i den bredare europeiska samverkan vederbörligen beaktats genom den indelning av kartelldeltagarna i kategorier som kommissionen gjorde på grundval av deras marknadsandelar.

113 Mot bakgrund av vad som anförts ovan kvarstår endast att anpassa det bötesbelopp som ålagts sökanden för att beakta den omständigheten att den inte deltagit i SANCO-samverkan. De konkreta följderna av denna ändring kommer att redovisas närmare nedan i punkterna 183–186.

Omfattningen av den geografiska marknad på vilken sökanden deltagit i kartellen

Parternas argument

114 Sökanden har i huvudsak bestritt den omständigheten att kommissionen, när den grundat sig på sökandens marknadsandel för att göra en skillnad i behandling, utöver försäljningen i Tyskland, Frankrike, Spanien, Förenade kungariket även beaktat försäljningen i Grekland. Sökanden har gjort gällande att den geografiska omfattningen av den samverkan i vilken den deltagit mellan augusti 1998 och september 1999 var begränsad till Tyskland, Frankrike, Spanien, Förenade kungariket och Nederländerna. Genom att beakta försäljningen i Grekland har kommissionen höjt sökandens marknadsandel från 2,2 till 3,8 procent vilket motsvarar en ökning med 72 procent av utgångsbeloppet för de böter som ålagts.

115 Enligt sökanden innebär inte den omständigheten att sökanden deltog i kartellen till följd av hot avseende den grekiska marknaden att Grekland var del av det område som omfattades av kartellen. Kommissionen har i det angripna beslutet nämligen förväxlat målet med kartellen och de medel som använts inom ramen för kartellen.

116 Kommissionens påstående att sökanden dragit fördel av en underförstådd överenskommelse om att inte konkurrera på kartelldeltagarnas ursprungsmarknader finner inte stöd i handlingarna i ärendet. Kommissionens påståenden motbevisas däremot av den bevisning som lagts fram. Med utdantag för medlemmarna i gruppen bestående av fem och deltagarna i SANCO-samverkan, saknas det stöd för att de andra deltagarna i kartellen kommit överens om att begränsa eller begränsat deras försäljning i Grekland. I själva verket ökade importen från sökandens konkurrenter till Grekland

från 3 263 ton år 1997 till 3 548 år 1999. Dessutom ökade sökandens export till Frankrike, Tyskland, Förenade kungariket och Spanien från 4 135 ton det andra halvåret 1998 till 5 201 ton det första halvåret 1999, det vill säga med 26 procent.

117 Det är enligt sökanden absurt att påstå att den skulle ha anslutit sig till en politik som gick ut på att inte konkurrera på kartelldeltagarnas ursprungsmarknader, när den faktiskt ökade sin export. För det första hade den inte kännedom om en sådan överenskommelse och för det andra deltog den inte i kartellen för att skydda sin nationella marknad utan av rädsla för repressalier – nämligen dumpning från gruppen bestående av fem på den grekiska marknaden.

118 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

119 Kommissionen kan, enligt punkt 1 A i riktlinjerna, beakta omfattningen av den relevanta geografiska marknaden vid bedömningen av den aktuella överträdelsens allvar.

120 I förevarande fall fastställde kommissionen att den geografiska marknad som berördes av kartellen motsvarade EES (skäl 17 i det angripna beslutet). Denna slutsats har inte bestritts av sökanden. Sökanden har enbart påstått att den överträdelse för vilken den hållits ansvarig enbart omfattade Tyskland, Frankrike, Spanien, Förenade kungariket och Nederländerna. Detta argument kan inte godtas.

121 Eftersom den relevanta geografiska marknaden motsvarar EES finner tribunalen att kommissionen, även om den grekiska marknaden inte berörs av den aktuella överträdelsen, vid fastställandet av utgångsbeloppet för sökandens böter gjorde en riktig bedömning när den beaktade sökandens försäljning i Grekland.

122 Mot bakgrund av det ovan anförda ska talan ogillas på denna grund.

3. *Grunden avseende den felaktiga höjningen av utgångsbeloppet för böterna på grund av kartellens varaktighet*

123 Sökanden har gjort gällande att kommissionen gjorde en uppenbart felaktig bedömning när den höjde utgångsbeloppet för sökandens böter med 10 procent med hänsyn till överträdelsens varaktighet, eftersom den deltagit i kartellen i mindre än tolv månader. Sökanden har i andra hand gjort gällande att kommissionen borde ha tillämpat en lägre procentsats på sökanden.

Varaktigheten av deltagandet i kartellen

Parternas argument

124 Sökanden har gjort gällande att den överträdelse, för vilken den klandrats, inleddes vid den tidpunkt då sökanden för andra gången deltog i ett hemligt möte – nämligen den 10 september 1998, och inte vid den tidpunkt då den för första gången deltog i ett kartellmöte – nämligen den 28 eller den 29 augusti 1998. Sökanden hade ingen

kännedom om det verkliga syftet med det möte som ägde rum i augusti 1998 – eller att det var hemligt – fram till dess att sökandens företrädare väl hade deltagit i mötet. Sökanden har, med hänvisning till en intern anteckning som avfattats av en av dess anställda som var närvarande vid mötet, dessutom anfört att den under ovannämnda möte inte godkände något av de omtvistade beteendena. Sökandens företrädare vägrade uttryckligen att efterkomma de krav som riktades till dem och angav att de var tvungna att rådgöra med Chalkors ledning.

125 Sökanden har, vad gäller den tidpunkt vid vilken sökanden upphörde att delta i kartellen, gjort gällande att det är fråga om den tidpunkt vid vilken den upphörde att delta i kartellverksamheten och inte den tidpunkt vid vilken de andra medlemmarna i kartellen fick kännedom om att sökanden hade lämnat kartellen. Sökanden upphörde att delta i kartellmöten i april 1999, även om den fram till augusti 1999 månatligen fortsatte att lämna konfidentiella sifferuppgifter till sina konkurrenter, varav de senaste avsåg juli 1999. Dess deltagande i kartellen upphörde följaktligen i juli 1999 eller senast i augusti 1999.

126 Sökanden anser därför att dess deltagande i kartellen pågick mindre än tolv månader och att utgångsbeloppet för sökandens böter, såsom framgår av riktlinjerna, således inte borde ha höjts med hänsyn till överträdelsens varaktighet.

127 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

128 Det ska inledningsvis påpekas att sökanden, även om den har framställt förevarande invändning för att få utgångsbeloppet för de böter som den ålagts nedsatt, i själva verket även har bestritt lagligheten av artikel 1 f i det angripna beslutet – enligt vilken

den överträdelse som sökanden gjort sig skyldig till varade senast från och med den 29 augusti 1998 till och med början av september 1999.

129 Artikel 81.1 EG är inte tillämplig, såvida det inte föreligger en gemensam vilja hos minst två parter, där uttrycksformen visserligen inte har någon betydelse så länge den utgör ett troget uttryck för parternas vilja (förstainstansrättens dom av den 26 oktober 2000 i mål T-41/96, Bayer mot kommissionen, REG 2000, s. II-3383, punkt 69).

130 Dessutom framgår det av rättspraxis att det räcker att kommissionen visar att det berörda företaget har deltagit i möten mellan konkurrenter – vilka är uppenbarligen konkurrensbegränsande – för att i tillräcklig mån visa att ovannämnda företag deltagit i överenskommelsen. När deltagandet i dessa möten är styrkt åligger det företaget att anföra omständigheter som visar att det deltog i mötena utan någon som helst konkurrensfientlig inställning, genom att styrka att bolaget hade förklarat för sina konkurrenter att det deltog i sammanträdena med en annan inställning än konkurrenternas (dom av den 8 juli 1999 i mål C-199/92 P, Hüls mot kommissionen, REG 1999, s. I-4287, punkt 155).

131 Det är i förevarande fall utrett att Chalkor senast den 29 augusti 1999 har deltagit i ett möte inom ramen för kartellen och att det senast under detta möte fick kännedom om mötets uppenbarligen konkurrensbegränsande art. Sökanden har emellertid inte visat att den vid detta möte klargjorde för de andra deltagarna att den deltog med en annan inställning eller att den motsatte sig idén om samverkan på marknaden för VVS-kopparrör.

132 Tvärtom framgår, såsom kommissionen påpekat, av sökandens interna anteckningar att Chalkors företrädare under detta möte var bekymrade över de kvoter som

tilldelades dem och inte motsatte sig idén om samverkan (skäl 326 i det angripna beslutet). Sökandens argument att dess företrädare under detta möte påpekade att de var tvungna att rådgöra med ledningen hade kunnat vara relevant om företaget inte hade deltagit i efterföljande kartellmöten, men så var inte fallet.

133 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte har gjort sig skyldig till en felaktig bedömning när den fastställde att sökanden börjat delta i kartellen senast den 29 augusti 1998.

134 Vad gäller den tidpunkt vid vilken sökanden upphörde att delta i kartellen kan konstateras att parterna inom ramen för systemet för informationsutbyte, som utgjorde en av kartellens beståndsdelar (skälen 450 och 486 i det angripna beslutet), hade kommit överens om att månatligen lämna deras uppgifter till systemets förvaltare (skälen 306 och 308 i det angripna beslutet).

135 I avsaknad av ett formellt meddelande att inte längre delta i denna överenskommelse finner tribunalen att sökandens utträde ur nämnda överenskommelse blev verksamt tidigast vid den tidpunkten då den underlät att uppfylla sin skyldighet att månatligen inkomma med känsliga uppgifter, det vill säga i september 1999.

136 Härav följer att kommissionen inte gjorde en felaktig bedömning när den höll sökanden ansvarig för dess deltagande i kartellen fram till början av september 1999. Talan ska således ogillas såvitt avser den grund som avser varaktigheten av Chalkors deltagande i kartellen.

Höjningen

Parternas argument

137 Sökanden har gjort gällande att även om det hade varit styrkt att den deltagit tolv månader så hade höjningen av bötesbeloppet med 10 procent för varje år som överträdelsen pågått varit oproportionerlig. Den har i detta avseende anfört att den efter april 1999 deltagit i kartellen mindre intensivt och att kommissionen borde ha höjt utgångsbeloppet för dess böter med mindre än 10 procent för att beakta den minskade intensiteten. Den har i detta avseende hänvisat till flera tidigare beslut från kommissionen.

138 Sökanden har även anfört att en jämförelse mellan olika höjningar med hänsyn till överträdelsens varaktighet, som tillämpats på mottagarna av det angripna beslutet, bekräftar att den höjning som tillämpats på sökanden inte var skälig. Särskilt vad gäller Outokumpukoncernen har utgångsbeloppet för dess böter höjts med 110 procent för dess deltagande under elva år och fem månader, vilket innebär att fem månader inte har beaktats. Denna period på fem månader motsvarar emellertid nästan hälften av den period under vilken sökanden deltagit i kartellen och betydligt mer än hälften av den period under vilken den deltagit i de omtvistade mötena. Det samma gäller för Bolidenkoncernen. Utgångsbeloppet för de böter som den ålagts höjdes med 125 procent för ett deltagande på tolv år och nio månader. De fyra månader av dess deltagande som inte har beaktats motsvarar hälften av den period under vilken sökanden deltagit i de omtvistade mötena.

139 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

140 Det ska inledningsvis påpekas att de tidigare besluten från kommissionen som sökanden åberopat inte är avgörande, eftersom kommissionens tidigare beslutspraxis inte utgör en rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet (se ovan i punkt 71).

141 Möjligheten att höja böternas utgångsbelopp till följd av överträdelsens varaktighet är inte begränsad till sådana fall där det föreligger ett direkt samband mellan hur länge överträdelsen har pågått och en förhöjd negativ inverkan på de mål som eftersträvas genom konkurrensreglerna (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 71 nämnda målet Michelin mot kommissionen, punkt 278 och där angiven rättspraxis). Vidare framgår det av riktlinjerna att det inte föreligger någon överlappning eller något inbördes beroende mellan bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är och bedömningen av dess varaktighet.

142 Tvärtom framgår det för det första av riktlinjernas systematik att bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är i sig görs för att avgöra det allmänna utgångsbeloppet för böterna. För det andra analyseras överträdelsens allvar utifrån det berörda företagets egenskaper, särskilt företagets storlek och dess ställning på den relevanta marknaden, vilket kan medföra en differentiering av utgångsbeloppet, en uppdelning av företagen i kategorier och ett fastställande av ett särskilt utgångsbelopp. För det tredje beaktas vid fastställandet av grundbeloppet hur länge överträdelsen har pågått. För det fjärde ska enligt riktlinjerna försvårande och förmildrande omständigheter beaktas, vilket medger att böternas storlek kan anpassas, bland annat med hänsyn till huruvida de berörda företagen varit aktiva eller passiva vid genomförandet av överträdelsen.

143 Av detta följer att enbart det faktum att kommissionen har förbehållit sig en möjlighet att höja böterna för varje år som överträdelsen pågått med, när det gäller överträdelser som pågått tolv månader eller länge, upp till 10 procent av det belopp som fastställts utifrån hur allvarlig överträdelsen är, på intet sätt förpliktar kommissionen att fastställa detta belopp utifrån intensiteten i aktiviteten i den konkurrensbegränsande samverkan eller utifrån verkan av denna samverkan eller ens utifrån hur allvarlig överträdelsen har varit. Det ankommer nämligen på kommissionen att, inom ramen för dess utrymme för skönsmässig bedömning (se ovan i punkt 63), välja den nivå på höjningar som den avser att tillämpa utifrån hur länge överträdelsen har pågått.

144 I förevarande fall har kommissionen konstaterat att sökanden deltog i den aktuella överträdelsen i tolv månader och har följaktligen höjt de böter som ålagts sökanden med 10 procent. Kommissionen har inte avvikit från de regler som den infört i riktlinjerna genom att göra detta.

145 Kommissionens tillvägagångssätt, som består i att höja böternas utgångsbelopp med 10 procent per helt överträdelseår och med 5 procent för varje ytterligare period omfattande minst sex månader (se punkt 46 ovan) leder inte i förevarande fall till betydande skillnader mellan kartelldeltagare. Det saknas följaktligen anledning för tribunalen att ersätta kommissionens bedömningar med sina egna bedömningar med avseende på den höjning som görs med hänvisning till hur länge en överträdelse har pågått.

146 Det framgår av det som anförts ovan att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

4. *Grunden avseende den omständigheten att kommissionen felaktigt har underlåtit att beakta att sökanden frivilligt upphört att delta i kartellen*

Parternas argument

147 Sökanden har gjort gällande att kommissionen som förmildrande omständighet borde ha beaktat att den frivilligt underlåtit att delta i kartellmötena år 1999 – innan kommissionen inledde sin undersökning. Om kommissionens påstående att dess deltagande förstärkte kartellverksamheten är korrekt borde den omständigheten att sökanden frivilligt lämnat kartellen ha försvagat kartellverksamheten.

148 I riktlinjerna föreskrivs att kommissionen nedsätter de böter som ålagts ett företag när det upphör med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden, särskilt under inspektionsbesök.

149 Ett avståndstagande från en kartell innan kommissionen inlett sin undersökning betraktas däremot inte som en förmildrande omständighet enligt riktlinjerna. Sökanden har gjort gällande att det inte vore logiskt och att det skulle utgöra ”dålig rättsskipning” och ”dålig policy” att inte bevilja företag som frivilligt lämnar en kartell någon fördel. Sökanden anser att den omständigheten att den frivilligt upphörde att delta i kartellen ska betraktas som en förmildrande omständighet vid fastställandet av bötesbeloppet. Alla andra slutsatser skulle strida mot kommissionens politiska mål vad gäller böter – nämligen att avskräcka. Ett frivilligt upphörande med en överträdelse kräver ingen avskräckande faktor.

150 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

151 Det räcker att konstatera att kommissionen enligt fast rättspraxis inom ramen för sin skönsmässiga bedömning inte är skyldig att att medge en nedsättning av böterna på grund av att överträdelsen redan har upphört före kommissionens första ingripande (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF och UCB mot kommissionen, REG 2007, s. II-4949, punkt 128 och där angiven rättspraxis).

152 Dessutom har den omständigheten att Chalkor frivilligt upphörde med överträdelsen innan kommissionen inledde sin undersökning beaktats i tillräcklig omfattning vid beräkningen av den period under vilken Chalkors överträdelse pågått. Sökanden kan således inte åberopa punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna.

153 Talan kan således inte bifallas såvitt avser denna grund.

5. *Grunden avseende en otillräcklig nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till sökandenas samarbete enligt 1996 års meddelande om samarbete*

Parternas argument

154 Sökanden anser att den, med hänsyn till den fördel som dess samarbete har inneburit för utredningens genomförande, med stöd av punkt D i 1996 års meddelande om

samarbete, borde ha beviljats en större nedsättning av dess bötesbelopp än 15 procent. Den hade kunnat besluta sig för att inte samarbeta med kommissionen och att undanhålla den största delen av den bevisning som den hade tillgång till.

155 Den har i detta avseende anfört att den för det första frivilligt och utan dröjsmål, i samma skede av förfarandet som KME-koncernen och Wieland, lämnade in alla de relevanta uppgifter som den hade tillgång till till kommissionen. För det andra var de uppgifter som den lämnade in detaljerade och av betydelse för kommissionens undersökning. Sökanden har för det tredje anfört att den på grund av sitt begränsade deltagande i kartellen inte kunde lämna in lika omfattande uppgifter som KME- och Outokumpukoncernen och Wieland.

156 Sökanden har även gjort gällande att det är svårt att förstå varför KME- och Outokumpukoncernen beviljades en större nedsättning av de bötesbelopp som de ålagts än sökanden.

157 Sökanden har även åberopat kommissionens tidigare beslut till stöd för sitt påstående att den nedsättning som tillämpats på det bötesbelopp som sökanden ålagts inte var tillräcklig.

158 Sökanden har slutligen anfört att såväl Bolidenkoncernen som IMI-koncernen beviljades en nedsättning med 10 procent, eftersom de inte bestred de faktiska omständigheter som redovisades i meddelandet om invändningar. Eftersom detta även är fallet vad gäller sökanden borde den följaktligen, på grund av sitt samarbete, ha beviljats en större nedsättning än den faktiskt erhållit.

159 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

160 Det ska inledningsvis påpekas att sökandens hänvisningar till kommissionens tidigare beslut saknar betydelse, eftersom kommissionens tidigare beslutspraxis inte utgör en rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet (se ovan i punkt 71).

161 Det följer av fast rättspraxis att en nedsättning av böterna till följd av samarbete under det administrativa förfarandet motiveras av att ett sådant samarbete underlättar kommissionens uppgift att fastställa huruvida det föreligger en överträdelse (se förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 325, och i mål T-338/94, Finnboard mot kommissionen, REG 1998, s. II-1617, punkt 363).

162 Vad gäller kommissionens bedömning av det samarbete som tillhandahålls av medlemmarna i en konkurrensbegränsande samverkan kan tribunalen endast pröva huruvida det har skett en uppenbart oriktig bedömning från institutionens sida, eftersom kommissionen har ett stort utrymme för eget skön när det gäller att bedöma kvaliteten och användbarheten av det samarbete som tillhandahålls av ett företag, exempelvis i förhållande till andra företags samarbete (domstolens dom av den 10 maj 2007 i mål C-328/05 P, SGL Carbon mot kommissionen, REG 2007, s. I-3921, punkt 88). Dock får kommissionen inom ramen för denna bedömning inte åsidosätta likabehandlingsprincipen.

163 I förevarande fall framgår av skälen 803 och 807 i det angripna beslutet att sökandens samarbete enligt kommissionen var av begränsat värde, eftersom kommissionen vid tidpunkten för detta samarbete redan hade bevis för förekomsten av den aktuella överträdelsen.

164 Sökanden har inte anfört några omständigheter som kan kullkasta denna slutsats. Den har enbart gjort gällande att dess samarbete inte hade kunnat vara mer omfattande, eftersom dess deltagande i kartellen var mycket begränsat, såväl i tidsmässigt som i materiellt hänseende. Detta argument saknar emellertid grund, eftersom kommissionen vid fastställandet av nedsättningen med stöd av 1996 års meddelande om samarbete inte kan vara skyldig att beakta andra faktorer än den objektiva användbarhet som ett företags samarbete haft för att fastställa en överträdelse.

165 Av det som anförts ovan framgår att kommissionen varken kan klandras för att ha satt ned det bötesbelopp som Chalkor ålagts med 15 procent – med beaktande av de uppgifter som denna lämnat och att den inte bestritt de omständigheter som fastställts i meddelandet om invändningar – eller för att ha satt ned det bötesbelopp som ålagts Bolidenkoncernen och IMI-koncernen med 10 procent enbart med motiveringen att de inte bestritt de faktiska omständigheter som redovisades i nämnda meddelande.

166 Vad gäller hänvisningen till nedsättningen av de bötesbelopp som ålagts KME-koncernen och Wieland har sökanden anfört att deras respektive samarbete var mer omfattande än sökandens. Det är dessutom ostridigt att Outokumpukoncernen samarbetat mer än ett år före sökanden. Det finns därför ingen grund för att närmare undersöka påståendet att sökanden diskriminerats i förhållande till dessa företag.

167 Sökandens påstående att den nedsättning som den beviljats är otillräcklig, eftersom den hade kunnat besluta sig för att inte samarbeta med kommissionen och att undanhålla den största delen av den bevisning som den hade tillgång till, ska tolkas som att den underförstått har bestritt slutsatsen i skäl 803 i det angripna beslutet – enligt vilken den största delen av de uppgifter som sökanden tillhandahöll kommissionen omfattades av dess skyldighet enligt artikel 11 i förordning nr 17.

168 Tribunalen ska göra en fullständig prövning rörande frågan huruvida sökandens samarbete går utöver den skyldighet som åligger denna enligt artikel 11 i förordning nr 17 och artikel 18 i förordning nr 1/2003 för att svara på kommissionens begäran om upplysningar (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 december 2006 i de förenade målen T-259/02–T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, REG 2006, s. II-5169, punkt 531). Det kan emellertid konstateras att sökanden i sina skrivelser inte angett vilka av de uppgifter som den tillhandahållit som den hade kunnat undanhålla kommissionen.

169 Det framgår av det som anfördts ovan att talan inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund

6. *Grunden avseende fastställandet av oproportionerliga böter*

Parternas argument

170 Sökanden anser att det slutgiltiga beloppet av de böter som den ålagts, som fastställts till 9,16 miljoner euro, är oproportionerligt i förhållande till de böter som andra företag som omfattas av det angripna beslutet ålagts. Den har i detta avseende för det första tagit HME som exempel. HME hade vid den ifrågasatta tidpunkten ungefär samma storlek som sökanden och dess deltagande i kartellen varade två och en halv gång så länge. Det slutgiltiga bötesbeloppet som ålades HME uppgår emellertid enbart till 4,49 miljoner euro.

171 Sökanden har för det andra gjort gällande att de böter som sökanden ålagts motsvarar 760 000 euro i månaden för den period under vilken sökanden deltog i överträdelsen

medan de bötesbelopp som andra företag ålagts uppgår till mellan 210 000 och 440 000 euro per månad för den period under vilken de deltagit i överträdelsen.

172 Sökanden har för det tredje gjort gällande att antalet kartellmöten, i vilka ett företag deltagit, utgör en avisning vad gäller graden av dess engagemang i kartellen. Den har i detta avseende anfört att den för deltagandet i sju möten har ålagts böter om 1,83 miljoner euro för varje möte medan Wieland och KME som deltagit i nästan alla 120 möten som hållits inom ramen för kartellen har ålagts böter om 0,206 och 0,56 miljoner euro per möte.

173 Sökanden har för det fjärde hävdat att den är det enda lilla oberoende företaget som kan konkurrera med stora europeiska producenter. Den anser att de böter som den ålagts för dess passiva kartelldeltagande är orimligt höga och inverkar på dess konkurrenskapacitet.

174 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund. Den har särskilt påpekat att det slutgiltiga bötesbelopp som ålagts HME är resultatet av att gränsen på 10 procent som fastställs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 underförstått har tillämpats.

Tribunalens bedömning

175 För det första ska invändningen avseende skillnaden mellan det slutgiltiga bötesbelopp som ålagts HME och det slutgiltiga bötesbelopp som ålagts sökanden underkännas med hänsyn till de skäl som kommissionen angett och den omständigheten att sökanden inte har bestritt dessa.

176 Även om sökanden skulle kunna åberopa att bötesbeloppet kan försvaga dess konkurrenskraft, för att visa att de bötesbelopp som den ålagts är oproportionerliga, finner tribunalen att sökanden inte har förebringat någon konkret bevisning i detta avseende.

177 De andra argument som sökanden har framfört inom ramen för förevarande grund avser indirekt att ifrågasätta det system för beräkning av bötesbelopp som fastställs i riktlinjerna.

178 Genom att dividera de slutgiltiga beloppen med antalet månader av deltagande i kartellen eller antalet möten i vilka kartelldeltagarna deltagit har sökanden i själva verket försökt att återigen ifrågasätta fastställandet av bötesbeloppet på grundval av överträdelsens varaktighet.

179 Det framgår av riktlinjernas systematik att de företag som längst deltagit i en kartell åläggs lägst böter om beloppen divideras med det antal månader under vilka de deltagit i kartellen, eftersom kommissionen i riktlinjerna har begränsat sig till att föreskriva att utgångsbeloppet för böterna ska höjas med högst 10 procent för varje år som överträdelsen pågått. Sökanden kan inte åberopa denna självbegränsning för att uppnå en nedsättning av det bötesbelopp som den ålagts.

180 Det resonemang som förs ovan i punkt 179 gäller även för sökandens argument avseende förhållandet mellan det bötesbelopp som den ålagts och antalet möten i vilka den deltagit, eftersom antalet möten i vilka denna deltagit sammanhänger med varaktigheten av dess deltagande i kartellen.

181 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska talan även ogillas såvitt avser denna grund.

7. *Fastställandet av de slutgiltiga bötesbeloppen*

182 Såsom framgår av punkterna 90–113 ovan ska det angripna beslutet ändras i den del som kommissionen vid fastställandet av bötesbeloppet inte beaktat den omständigheten att sökanden inte hade deltagit i SANCO-samverkan.

183 Kommissionens överväganden i beslutet och den metod för beräkning av bötesbeloppet som tillämpades i förevarande fall kvarstår i övrigt oförändrade. Böternas slutliga belopp ska således beräknas enligt följande:

184 Utgångsbeloppet av de böter som ålagts sökanden ska sättas ned med 10 procent för att ta hänsyn till att dess deltagande i kartellen var mindre allvarligt i förhållande till SANCO-producenternas deltagande. Det nya utgångsbeloppet för sökandens böter ska således fastställas till 8,82 miljoner euro.

185 En höjning med 10 procent som tillämpas utifrån hur länge överträdelsen har pågått medför ett utgångsbelopp på 9,702 miljoner euro. Med beaktande av den nedsättning på 15 procent som kommissionen beviljat sökanden enligt avsnitt D i 1996 års meddelande om samarbete är det slutgiltiga bötesbeloppet för sökanden således 8,2467 miljoner euro.

Rättegångskostnader

186 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.3 första stycket i rättegångsreglerna kan tribunalen emellertid, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det, besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sina kostnader.

187 Mot bakgrund av den omständigheten att varje part delvis tappat målet, finns det skäl att besluta att vardera parten ska bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen)

följande:

1) Det bötesbelopp som Chalkor AE Epexergasias Metallon ålades enligt artikel 2 d i beslut K(2004) 2826 av den 3 september 2004 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör) fastställs till 8,2467 miljoner euro.

2) Talan ska ogillas i övrigt.

3) Chalkor Epexergasias Metallon och Europeiska kommissionen ska bära sina respektive rättegångskostnader.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 maj 2010

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten ..... II - 1901

1. Det administrativa förfarandet ..... II - 1902

2. Det angripna beslutet ..... II - 1904

Relevanta produkter och marknader ..... II - 1910

Den aktuella överträdelsens olika delar ..... II - 1912

Samverkan mellan SANCO-producenter ..... II - 1912

Samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna ..... II - 1913

Den bredare europeiska samverkan ..... II - 1914

Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär ..... II - 1915

Fastställande av bötesbeloppen ..... II - 1916

Utgångsbelopp för böterna ..... II - 1917

— Överträdelsens allvar ..... II - 1917

— Differentierad behandling ..... II - 1919

Böternas grundbelopp ..... II - 1920

Försvårande och förmildrande omständigheter ..... II - 1923

Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete ..... II - 1924

De slutliga bötesbeloppen ..... II - 1925

Förfarandet och parternas yrkanden ..... II - 1926

Rättslig bedömning ..... II - 1927

1. Grunden avseende underlåtenheten att beakta att sökanden varit tvungen att delta i kartellen ..... II - 1929

Parternas argument ..... II - 1929

Tribunalens bedömning ..... II - 1931

2. Grunden avseende felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för böterna ..... II - 1932

Sökandens begränsade deltagande i kartellen ..... II - 1932

Parternas argument ..... II - 1932

Tribunalens bedömning ..... II - 1936

Omfattningen av den geografiska marknad på vilken sökanden deltagit i kartellen ..... II - 1942

Parternas argument ..... II - 1942

Tribunalens bedömning ..... II - 1943

3. Grunden avseende den felaktiga höjningen av utgångsbeloppet för böterna på grund av kartellens varaktighet ..... II - 1944

Varaktigheten av deltagandet i kartellen ..... II - 1944

Parternas argument ..... II - 1944

Tribunalens bedömning ..... II - 1945

Höjningen ..... II - 1948

Parternas argument ..... II - 1948

Tribunalens bedömning ..... II - 1949

4. Grunden avseende den omständigheten att kommissionen felaktigt har underlåtit att beakta att sökanden frivilligt upphört att delta i kartellen ..... II - 1951

Parternas argument ..... II - 1951

Tribunalens bedömning ..... II - 1952

5. Grunden avseende en otillräcklig nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till sökandenas samarbete enligt 1996 års meddelande om samarbete ..... II - 1952

Parternas argument ..... II - 1952

Tribunalens bedömning ..... II - 1954

6. Grunden avseende fastställandet av oproportionerliga böter ..... II - 1956

Parternas argument ..... II - 1956

Tribunalens bedömning ..... II - 1957

7. Fastställandet av de slutgiltiga bötesbeloppen ..... II - 1959

Rättegångskostnader ..... II - 1960